

Werkgroep 2

Ondersteunen van initiatieven van
verandering: toegang tot een duurzame
consumptie, voeding en mobiliteit

Christophe Blanckaert

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, Prekären Lebensumständen und Sozialer Ausgrenzung

www.luttepauvrete.be
www.armoedebestrijding.be
www.armutsbekaempfung.be
www.combatpoverty.be

 @luttepauvrete

Inleiding

Tweejaarlijks Verslag 'Duurzaamheid en armoede'

1. Toegang tot gezonde, betaalbare en kwalitatieve voeding
2. Duurzaam consumptiemodel - kruising van verschillende domeinen: gezondheid, productiemethoden, mobiliteit...
3. Mobiliteit: essentieel voor het uitoefenen van grondrechten
4. Ondersteunen van actoren/ initiatieven van verandering

1. Actor zijn in de keuze van voeding

- België 2022 193 000 mensen vroegen elke maand voedselhulp aan bij de VB (+18,2% // 2021) (jaarverslag 2022 Belgische Federatie van Voedselbanken)
- Grotere ongelijkheden als het gaat om duurzaam voedsel: kosten maar ook toegankelijkheid
- Meerdere initiatieven om deze ongelijkheden tegen te gaan
 - ! Rekening houden met drempels (bv.: buurtmoestuinen)
- Nood aan structurele maatregelen: voldoende inkomen!

2. Actor zijn in de keuze van consumptie

- Minder vrijheid om deel te nemen aan duurzame consumptie
- Mensen in armoede zijn experts op het gebied van duurzaamheid en de circulaire economie
 - Al sinds lang een overlevingsstrategie
 - Vandaag nieuwe obstakels: minder toegankelijke netwerken voor hergebruik (bv. vintage mode), moeilijk om te sorteren, enz.
- Weer actor worden: collectieve initiatieven + structurele maatregelen

3. Mobiliteit: een transversaal probleem

Ongelijke toegang tot basisgoederen en -diensten

- Mobiliteit is een voorwaarde voor het uitoefenen van veel grondrechten
- Deels gekoppeld aan ruimtelijke ordening (stedelijk <> ruraal weefsel)
- Verhoogd risico op non-take-up van rechten
- Beleid van de overheid houdt niet altijd rekening met deze ongelijkheden
 - Ruimtelijke ordening herdenken
 - Prioriteit: nabijheid van basisdiensten

Ongelijk gebruik van vervoersmiddelen

- 1 Belg op 5 wordt geconfronteerd met vervoersarmoede
- Kost van de auto (soms het enige vervoermiddel voor werk, familie...)
- Opgelet voor de impact van maatregelen (alternatieven!)
- Ongelijk aanbod openbaar vervoer (stad <> platteland) en duur
 - Geografische en financiële toegankelijkheid verbeteren
- Fiets is goed maar ook obstakels voor kwetsbare mensen (kosten, stalling...)

Nieuwe mobiliteit, nieuwe uitdagingen

- Technologische ontwikkelingen = innovatieve oplossingen
- Maar risico op toenemende ongelijkheid (digitale kloof)
 - Meer contante betalingen
 - Gebrek aan fysieke aanwezigheid
- Focus op de ontwikkeling van het openbaar vervoer-netwerk

4. Ondersteunen van actoren/initiatieven van verandering

Initiatieven van en voor iedereen?

- Mensen in armoede worden weinig betrokken bij het debat
- Initiatieven worden opgelegd en oplossingen gesanctioneerd
- Noodzakelijk om initiatieven in vraag te stellen in het kader van hun ervaring

Toegankelijke prijzen

- De kosten van duurzame alternatieven vormen vaak een obstakel
- Actieonderzoek BEES COOP
 - Uitdaging: (rechtvaardige) producenten- en consumentenprijzen met elkaar verzoenen
 - Prijzen aangepast aan een kwetsbaar publiek? Leg het accent op voldoende inkomen!
- Sociale economie: rentabiliteit en winst zijn geen doel op zich
 - Vb: projet Papillon

Keuzevrijheid

- Essentieel punt voor mensen in armoede
- Angst voor controle of verlies aan inkomen = rem op participatie
- Initiatief 'Buurten zonder langdurige werkloosheid': positieve aspecten, op voorwaarde dat de oorspronkelijke principes worden gegarandeerd

Ervaring van mensen in armoede en *bottom-up*

- Rekening houden met de grote verscheidenheid aan situaties en ervaringen
- Succesvolle initiatieven vereisen dat mensen er vanaf het begin bij betrokken zijn
- *Bottom-up* initiatieven: stel de juiste vragen!
- Leg verbanden tussen alle duurzaamheidsactoren

Rol van de overheid om initiatieven te ondersteunen

- Participatie toelaten en stimuleren
 - Versoepeling van regels (vrijwilligerswerk); positieve verplichting voor overheden
- Stimuleren en ondersteunen van initiatieven
 - Initiatieven: innovatief of niet? ; Langetermijnvisie: consolideren wat al bestaat ;
Verbindingen tussen initiatieven, sectoren en overheden
- Structurele maatregelen nemen
 - Verantwoordelijkheid van de Staat

Samen naar duurzaamheid

- Identificeer ieders sterktes, op alle niveaus:
 - Individuen (de samenleving in al haar diversiteit)
 - Burgerinitiatieven (verbindende rol en creativiteit)
 - Ondernemingen (maatschappelijke verantwoordelijkheid)
 - Overheden (facilitator en ondersteuning)
- Samen = hefboomen om initiatieven duurzaam te ondersteunen

Werk in de context van rechtvaardige transitie

- Rechtvaardige transitie biedt nieuwe kansen
- Hoe een precair publiek bereiken?
 - Competenties (Low skills <> High skills)
- Belangrijke rol voor opleiding
 - Betrokkenheid van opleidingsinstellingen

Panelgesprek

- Voorzitter:
 - Henk Van Hootegem (Steunpunt tot bestrijding van armoede)
- Panel:
 - Stefan Goemaere (SAAMO West-Vlaanderen)
 - Jonathan Peuch (FIAN Belgium)
 - Heidi Degerickx (Netwerk tegen Armoede)
 - Vanya Verschoore (Reset.Vlaanderen)

